

Sygn. akt *III AUa 1699/16*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Małgorzata Aleksandrowicz

Sędziowie: SSA Jolanta Cierpiał (spr.)

SSA Katarzyna Schönhof-Wilkans

Protokolant: st. insp. sąd. Dorota Cieślik

po rozpoznaniu w dniu 7 września 2017 r. w Poznaniu

sprawy **J. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o rentę z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 10 maja 2016 r. sygn. akt VII U 2314/15

zmienia zaskarżony wyrok o tyle, że przyznaje J. S. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy poczynając od dnia wyczerpania prawa do zasiłku chorobowego tj. od 10 marca 2015r. do 31 października 2016r.

SSA Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Małgorzata Aleksandrowicz	SSA Jolanta Cierpiał
--------------------------------	-------------------------------	----------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 maja 2015 r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. odmówił J. S. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

J. S. odwołał się od powyższej decyzji, wskazując jednocześnie na okoliczności związane z jego stanem zdrowia, które uzasadniają uznanie go za osobę niezdolną do pracy.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując wcześniej prezentowaną argumentację.

Wyrokiem z dnia 10 maja 2016 r., wydanym w sprawie o sygnaturze akt VII U 2314/15, Sąd Okręgowy w Poznaniu zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że odwołujący J. S. jest częściowo niezdolny do pracy w okresie od 8 lutego 2015 r. do 31 października 2016 r.

U podstaw powołanego rozstrzygnięcia leży następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

J. S., ur. dnia (...), jest z zawodu hydraulikiem. Ostatnio pracował jako portier-dozorca.

Decyzją z dnia 23 listopada 2000 r. organ rentowy przyznał mu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy do dnia 30 listopada 2001 r. Dalsza wypłata świadczenia została odwołującemu odmówiona z uwagi na poprawę jego stanu zdrowia.

Odwołujący złożył kolony wniosków o rentę z tytułu niezdolności do pracy w dniu 6 lutego 2015 r.

Decyzją z dnia 27 maja 2015 r., zaskarżoną w niniejszym postępowaniu, organ rentowy odmówił odwołującemu przywrócenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy bowiem w orzeczeniu z dnia 30 kwietnia 2015 r. Komisja Lekarska ZUS orzekła brak niezdolności do pracy odwołującego w wykonywanym i wyuczonym zawodzie.

Dla oceny stanu zdrowia odwołującego w niniejszym postępowaniu Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z opinii biegłych sądowych: ortopedy dr B. M. oraz okulisty dr B. Ł.. Biegli rozpoznali u odwołującego zez skośny ku dołowi oka lewego, głębokie niewidzenie oka lewego, nadwzroczność z niebornością oka prawego, zespół bólowy kręgosłupa z istotnym funkcjonalnie ograniczeniem ruchomości, złamanie blaszki górnej trzonu L1, osteoporozę, chorobę Dupuytrena z zajęciem palców i chondropatię stawu kolanowego lewego.

Biegły okulista wskazał, iż z powodów okulistycznych odwołujący nie jest niezdolny do pracy. Niedowidzenie oka lewego trwa od dzieciństwa i nie ma znaczenia orzeczniczego. Funkcja widzenia oka prawego w okularach jest natomiast dobra i dlatego odwołujący jest zdolny do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami.

W opinii ortopedycznej biegły stwierdził m. in. zespół bólowy kręgosłupa z istotnym funkcjonalnie ograniczeniem ruchomości przy upośledzonej gibkości, a także zmiany zwyrodnieniowo-dyskopatyczne i cechy osteoporozy. W jego opinii stan narządu ruchu odwołującego narusza sprawność motoryczną jego organizmu, choć nie upośledza wydolności chodu. Odwołujący wymaga stałej kontroli lekarskiej oraz leczenia farmakologicznego i fizyoterapeutycznego, a także operacyjnego w zakresie stwierdzonej choroby Dupuytrena. Biegły zwrócił także uwagę na konieczność unikania przeciążeń. Ortopeda uznał J. S. za częściowo niezdolnego do pracy zgodnej z kwalifikacjami od dnia złożenia wniosku do końca października 2016 r. Stan jego zdrowia pogorszył się w porównaniu ze stanem na dzień badania przez organy orzecznicze ZUS, gdyż można obecnie stwierdzić zmiany naruszające sprawność organizmu odwołującego.

W opinii łącznej biegłych zaszły podstawy do uznania częściowej niezdolności do pracy odwołującego okresowo od dnia złożenia wniosku o świadczenie rentowe do końca października 2016 r.

W uzupełnieniu opinii z dnia 4 kwietnia 2016 r. – wobec zastrzeżeń organu rentowego – biegły ortopeda wyjaśnił, że ograniczenie ruchów kręgosłupa piersiowo-lędźwiowego jest znaczne i upośledza fizyczną sprawność odwołującego, ograniczając jego zdolność do pracy fizycznej. Istniejące dolegliwości są przeciwwskazaniem do wykonywania pracy fizycznej, dźwigania, noszenia ciężkich przedmiotów i prac w pozycjach wymuszonych. To z powodu chorób narządu ruchu wnioskodawca pozostaje częściowo niezdolny do pracy w okresie wskazanym w treści opinii. Ortopeda podtrzymał więc swoją opinię z dnia 7 października 2015

Sąd Okręgowy ocenił opinię biegłych jako przydatną dla ustalenia stanu faktycznego i rozstrzygnięcia sporu. W rozpoznawanej sprawie, zdaniem Sądu I instancji, nie zachodziły uzasadnione wątpliwości co do wartości dowodowej opinii biegłych i nie zachodziła potrzeba ponownego przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych.

Sąd Okręgowy wskazał, że w rozpoznawanej sprawie spór ograniczał się do ustalenia, czy schorzenia ubezpieczonego powodują u niego częściową lub całkowitą niezdolność do pracy i ewentualnie na jaki okres, a dokonując rozważań

prawnych powołał się na przepisy art. 12 ust. 1, 2 i 3, art. 13, art. 57 ust. 1 oraz art. 61 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748, ze zm.)

Sąd I instancji podkreślił, że to z przyczyn ortopedycznych odwołujący jest osobą częściowo niezdolną do pracy, a niezdolność ta trwa od daty złożenia wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy i wobec tego przysługuje mu prawo do świadczenia rentowego z tytułu częściowej niezdolności do pracy za okres od dnia 8 lutego 2015 r. do dnia oznaczonego przez biegłych w opinii, tj. do dnia 31 października 2016 r.

Sąd Okręgowy wywiódł wniosek, że złożone odwołanie okazało się uzasadnione, z uwzględnieniem okresu niezdolności do pracy określonego przez biegłych, wobec czego, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i powołanych przepisów prawa materialnego, zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że odwołujący J. S. jest częściowo niezdolny do pracy od 8 lutego 2015 r. do 31 października 2016 r.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P., zaskarżając go w całości i zarzucając:

- naruszenie przepisu art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., poprzez dokonanie zmiany zaskarżonej decyzji w ten sposób, iż sąd ustalił, że odwołujący jest częściowo niezdolny do pracy w okresie od 08.02.2015 r. do 31.10.2016 r., bez orzeczenia co do istoty sprawy tj. w przedmiocie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Organ rentowy wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Ponadto w treści uzasadnienia apelacji, organ rentowy wskazał, że ubezpieczony do dnia 09.03.2015 r. pobierał zasiłek chorobowy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego, przy dokładnej analizie żądań wyartykułowanych przez ubezpieczonego oraz przy uwzględnieniu stanowiska organu rentowego, a także treści rozstrzygnięcia Sądu I instancji wraz z jego uzasadnieniem – odnosi swój skutek prowadząc do zmiany zaskarżonego wyroku z powodu wadliwie sformułowanej sentencji orzeczenia. Ponadto dokonane przez Sąd I instancji rozważania prawne wymagają uzupełnienia.

Z uwagi na fakt, iż Sąd Apelacyjny nie przeprowadził postępowania dowodowego ani nie zmienił ustaleń faktycznych Sądu I instancji, a w apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń, zgodnie z treścią art. 387 § 2¹ k.p.c. uzasadnienie niniejszego wyroku ograniczone zostało do wyjaśnienia jego podstawy prawnej wraz z przytoczeniem przepisów prawa.

Jak już wskazywał Sąd Okręgowy, art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748, ze zm.) określa, że niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Z kolei art. 12 ust 2 definiuje całkowitą niezdolność do pracy jako utratę zdolności do wykonywania jakiegokolwiek pracy, zaś art. 12 ust. 3 jako częściową niezdolność do pracy wskazuje utratę zdolności do pracy powodującą w znacznym stopniu utratę zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Nadto należy wskazać, że art. 13 wyżej wymienionej ustawy określa kryteria oceny stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowań co do odzyskania tej zdolności. Są to:

- stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji,
- możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Z kolei zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy,
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy,
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-3, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Tym samym renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który został uznany za niezdolnego do pracy, jeżeli spełni on warunek tzw. czasu zajścia ryzyka (niezdolności do pracy) oraz posiada wymagany staż ubezpieczeniowy. W niniejszej sprawie bezspornym jest, że ubezpieczony spełnił wyżej wymienione przesłanki.

Sąd Apelacyjny zauważa, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zakres i przedmiot rozpoznania sądowego wyznacza przedmiot decyzji organu rentowego i żądanie zgłoszone w odwołaniu wniesionym do sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2011 r., sygn. akt II UZ 1/11 LEX nr 844747; postanowienie Sądu Najwyższego z 13 maja 1999 r., sygn. akt II UZ 52/99 OSNP 2000/15//601; postanowienie Sądu Najwyższego z 18 marca 2008 r. sygn. akt II UZ 4/08 OSNP 2009/11-12/163 i inne).

W tym miejscu należy wskazać, jak słusznie zaznaczył apelujący organ rentowy, że zgodnie z art. 325 k.p.c. sentencja wyroku powinna zawierać m.in. oznaczenie przedmiotu sprawy oraz rozstrzygnięcie sądu o żądaniach stron. W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy zmieniając decyzję organu rentowego nie przyznał wnioskodawcy prawa do wnioskowanego świadczenia, lecz ustalił jedynie, że odwołujący jest częściowo niezdolny do pracy w okresie 08.02.2015 r. do 31.10.2016 r., natomiast w pisemnym uzasadnieniu umieścił informację odnośnie przyznania odwołującemu prawa do renty. W ocenie Sądu Apelacyjnego powyższe świadczy o tym, że rozstrzygnięcie zostało nieprawidłowo sformułowane, ale w gruncie rzeczy nie może prowadzić do uchylecia wyroku, tylko do jego zmiany.

Z ugruntowanego orzecznictwa sądów jak i doktryny wynika, że w sprawach z odwołania od decyzji organu rentowego, jej treść wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu pracy i ubezpieczeń społecznych. W postępowaniu wywołanym odwołaniem do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, zgodnie z systemem orzekania w sprawach z tego zakresu, sąd nie rozstrzyga o zasadności wniosku, lecz o prawidłowości zaskarżonej decyzji. Zgodnie z treścią art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w przypadku uwzględnienia odwołania sąd zmienia w całości lub w części zaskarżoną decyzję organu rentowego lub zaskarżone orzeczenie wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności i orzeka co do istoty sprawy. Orzeczenie co do istoty sprawy, o którym mowa w art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. polega na sformułowaniu sentencji wyroku w taki sposób, aby zastępowała decyzję organu rentowego.

Podkreślenia wymaga, że art. 477¹⁴ k.p.c. normuje wyczerpująco katalog rozstrzygnięć sądu odwoławczego rozpoznającego w pierwszej instancji odwołania od decyzji organów rentowych w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Sąd pierwszej instancji, wydając rozstrzygnięcie merytoryczne, może albo uwzględnić odwołanie § 2 i 3, albo je oddalić § 1 (por. wyrok SN z dnia 23 listopada 2004 r., I UK 15/04, OSNP 2005, Nr 11, poz. 161; wyrok SN z dnia 2 października 2008 r., I UK 88/08, OSNP 2010, nr 7-8, poz. 100; postanowienie SN dnia 16 października 2009 r., I UK 116/09, LEX nr 558573; wyrok SN z dnia 27 kwietnia 2010 r., II UK 336/09, LEX nr 604222). Uwzględniając odwołanie, sąd może zmienić zaskarżoną decyzję w całości lub w części (oddalając, odwołanie w pozostałym zakresie), orzekając zarazem co do istoty sprawy (§ 2) albo - w przypadku niewydania decyzji przez organ rentowy - zobowiązać organ do wydania decyzji w określonym terminie, zawiadamiając o tym organ nadrzędny, lub też samodzielnie rozstrzygnąć sprawę, orzekając co do istoty sprawy (§ 3).

W apelacji wskazano nadto, że ubezpieczony do dnia 09.03.2016 r. pobierał zasiłek chorobowy (182 dni), wynika to także z akt rentowych odwołującego. Powyższą kwestię Sąd Okręgowy zupełnie pominął, zarówno w rozstrzygnięciu, jak również w uzasadnieniu wyroku. Sąd Apelacyjny zatem wskazuje, iż prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia (art. 100 ust. 1 u.e.r.f.u.s.), to jednak jeżeli ubezpieczony pobiera zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne lub wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy wypłacane na podstawie Kodeksu pracy, prawo do renty powstaje z dniem zaprzestania pobierania tych świadczeń (ust. 2 tego przepisu). Art. 100 ust. 2 wyraźnie modyfikuje zasadę sformułowaną w art. 100 ust. 1 u.e.r.f.u.s., co oznacza, że pobieranie świadczeń wymienionych w ust. 2 de facto zmienia czas powstania prawa do świadczeń - zostaje on przesunięty. Z art. 100 ust. 2 u.e.r.f.u.s. jednoznacznie wynika, że prawo do świadczenia rentowego nabywa się dopiero po ustaniu pobierania wskazanych tam świadczeń. A zatem, jeżeli w dniu spełnienia wszystkich warunków do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy osoba uprawniona pobiera zasiłek chorobowy lub inne świadczenie za czas niezdolności do pracy, to ustalone prawo do emerytury lub renty powstaje i może być realizowane z dniem zaprzestania pobierania świadczeń krótkoterminowych (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2016 r. II UK 435/15 oraz por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2011 r., I UK 352/10, LEX nr 863945 i z dnia 8 czerwca 2010 r., I UK 16/10, LEX nr 607441).

W realiach rozpoznawanej sprawy Sąd Okręgowy, jak już powyżej wskazano, w ogóle nie rozważał ani nie odniósł się do daty ustania ostatniego tytułu ubezpieczenia wnioskodawcy, od którego należało liczyć przedłużony okres ubezpieczeniowej ochrony rentowej według art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy.

Powyższe skutkowało zmianą zaskarżonego orzeczenia poprzez właściwe sformułowanie sentencji wyroku, a także wskazanie poprawnej daty, od której ubezpieczonemu przysługiwało prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

W konsekwencji na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i powołanych wyżej przepisów prawa materialnego należało zmienić zaskarżony wyrok.

SSA Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Małgorzata Aleksandrowicz	SSA Jolanta Cierpiał
--------------------------------	-------------------------------	----------------------